

Bulgara esperantisto

ОРГАН НА БЪЛГАРСКИЯ ЕСПЕРАНТСКИ СЪЮЗ И БЪЛГ. ЕСПЕРАНТСКА КООПЕРАЦИЯ

Година 24-а

София, ДЕКЕМВРИ 1946 год.

Брой 6

В ПОМОЩ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ КОРЕСПОНДЕНТ

Важни исторически събития стават в нашата страна. Всички те трябва да намерят отражение в нашите писма и кореспонденции до чуждестранните ни кореспонденти, редакции, организации и колективи. Не трябва да забравяме, че ние ще изпълним най-добре своя патриотичен дълг, ако хвърляме колкото е възможно по-обилна и по-правилна светлина върху всичко по-важно, което става у нас.

Отговаряйки на редица запитвания и молби за оказване помощ в това отношение, ние даваме по-долу няколко точки, които трябва да съставят отделни теми на нашите писма и кореспонденции.

Материали и източници не посочваме, защото такива могат да се намерят в ежедневната отечественофронтowska преса или да се потърсят от местните комитети на Отечественения фронт или от просветните комисии на масовите организации.

Що се касае до културните въпроси (точка 5), сведения и материали да се искат от Камарата на Народната Култура, София, като се обяснява за какво се искат.

Ето и самите теми:

1. Демократичният и представителен характер на правителството Димитров.
2. Декларацията на правителството.
3. Заключителното слово на Г. Димитров по декларацията.
4. Какво представлява и кого защитава опозицията у нас. Нейната разрушителна и противонародна, антидемократична политика.
5. Новият проект за конституция. Изтъкване нейното историческо значение и осветляване основните моменти от съдържанието ѝ.
6. Славянският конгрес в Белград. Състав, дейност и решения.
7. Културна дейност на ОФ общественост. Сведения из дейността на Камарата на Народната Култура.
8. Културна дейност в селата: бригади, агитки, седенки.
9. Посещения и изявления на чужди кореспонденти за България.

АСЕН ГРИГОРОВ

НОВ МЕЖДУНАРОДЕН ЕЗИК — ИНТЕРЛИНГВА

В брой 243 от 12. XI. 1946 г. на черното „Знаме“ е поместена обширна статия под горното громко заглавие. Преводът ѝ е направен от ултра реакционния френски вестник „Фигаро“. Не бихме се занимали с тази статия, ако в нея няма редица неверности. За това смятаме за необходимо, макар и накратко, защото не разполагаме с обилно място, както в „Знаме“ например, да дадем истината по този „нов“ език.

В статията се казва, че Есперанто не можал да намери широко приложение във всички страни. Затова трябвало да се потърси някое друго средство за всесветско общуване. С тази задача, ето близо вече двадесет години, се заели членовете на „Интернейшънал Окзиляри Лангуич Асосиейшън“, основан от г-жа Алиса В. Морис, подкрепен от Ротари клуб и председателствуван от Стефан Дъган, директор на Международния възпитателен институт. Те се запретнали на работа и създали Интерлингва. Основан на латинските езици, но извънредно опростен, този език съдържал само три спрежения, един елементарен синтаксис и никакви склонения. Той бърже щял да бъде възприет от всички латински народи и от всички страни, чиито езици притежават латински корени. Той бил толкова лесен за заучаване, че би могъл да бъде официално употребен във всички международни конференции още през идущата 1947 година. А в същото време се казва, че бил изработен един речник, съдържащ в този момент 20.000 основни фиша, а с техните производни около 100.000 думи. След като привършили този труд, установили един въпросник, на който всеки народ ще трябва да отговори под формата на референдум и чрез сондаж. Сега Интерлингва наброявал пет форми. Коя от тия пет форми ще бъде възприета с мнозинство?

Заклучението е, че още не е възприета една от тези пет форми и през идущата година езикът ще бъде вече прилаган в международни конференции.

Истината е следната. Този проект за международен език, наречен Интерлингва или *Latino sine flexione*, не е никакъв нов език, а е съставен от проф. Г. Пеано още през 1903 год. Авторът е целел да създаде език от словното богатство на латинския език, като е гледал доколкото е възможно да премахне граматиката, а вместо нея установил постоянен ред на думите в изречението. Тази задача той разрешил до известна степен задоволително. За европейците, които познават латинския език, текст на Интерлингва е лесно разбираем. Но не е лесна работа да се научи да се пише точно, а още повече да се говори език, който няма граматика и който в най-висша степен използва хаотичната система на менитби при словообразуването на европейските езици. Това последно обстоятелство изисква да бъдат изучавани не само коренните думи, но също така и всички техни производни. Подобна езикова система между прочем е лесна за възприемане само от високо образовани класици, и в действителност само между тях Интерлингва намери своите привърженици. Самият Пеано в своите изявления достатъчно ясно ограничава задачата на своята система, като език предназначен за употреба от интелектуалци и дебело подчертава, че той съвсем не цели да създаде език, лесен за широките в класическите езици непросветени народни маси. Ясно и разбрано!

В заключение ние няма какво повече да прибавим. Обстоятелството, че всички появили се след Есперанто проекти за международен език не се особено отличават от него, показва че основата на нашия език е умело и вярно изградена. Широките народни маси в края на краищата ще се наложат.

Есперантисти, прилагайте в широк размер международното кореспондиране! Така вие ще дадете най-достойния отговор на българското черно „Знаме“ и на французкия ултра реакционен вестник „Фигаро“. На работата за демокрацията и против реакцията!

LENIN RIDAS

K-do* Lenin ŝatis la ridon kaj la gajecon. Li ridis, ĝis la malsano, ĝis la morto interrompis lian¹ vivon. Rido estis lia ripozo. Li ŝatis ridi inter la elmigrintoj ĉe ŝakluda tablo kaj ridis infekte² pri spritaĵoj. Unufoje, en 1905³, veninte⁴ pro aferoj por tri tagoj Parizon, Vladimir Iliĉ Lenin ekdezitis viziti teatron kaj petis kamaradon vivantan en Parizo dum kvin jaroj, doni al li konsilon kien iri.⁵ La kamarado rekomendis enuigan dramon, kaj Lenin malkontentis.⁶ Alian tagon Гапон, vivanta en Parizo dum du monatoj, invitis Lenin⁷ en teatron „Foli Berĵer“⁸, kie oni prezentis komikajn scenojn. Unu el ili estis „Parizaj piedoj“. Antaŭ la publiko trapasis videblaj ĝis genuoj el sub⁹ levetita kurteno „piedoj de Parizo“. Estis tre ridinde, ke sole nur laŭ la piedoj vi ekkonas fanfaroneman burĝon, gajan facilanimulinon, luksvestulon, provincanon k. a. Lenin ridis ĝis sveno. Irinte el la teatro, li diris pri Гапон: „Necesas esti ekspastro, por scii, kien iri en Parizo“.

ЛЕНИН СЕ СМЕЕ

Др-ят* Ленин обичаше смеха и веселието. Той се смееше, докато болестта, докато смъртта прекъсна живота му¹. Смехът беше неговата почивка. Той обичаше да се смее между емигрантите край масата за игра на шах и се смееше заразително² на духовитостите. Веднъж, през 1905³, идвайки⁴ по работа за три дена в Париж, В. И. Ленин пожела да посети театър и помоли другар живеещ в Париж от пет години, да му даде съвет къде да отиде.⁵ Другарят му препоръча скучна драма и Ленин не бе доволен.⁶ На другия ден Гапон, живеещ в Париж от два месеца, покани Ленина⁷ в театъра „Фоли Бержер“⁸ където представяха комични сцени. Една от тях беше „Парижките крака“. Пред публиката преминаваха видими до колелата изпод⁹ приповдигната завеса „Краката на Париж“. Беше твърде смешно, че само според краката вие узнавате самохвалния буржоа, веселата лекомисленичка, блестяще облечения човек, провинциалиста и др. Ленин се смя до припадане. Излизайки от театъра, той каза за Гапона: „Необходимо е да си бивш поп, за да знаеш къде да отидеш в Париж“.

ЕЗИКОВИ БЕЛЕЖКИ

K-do* — Kamarado, другар, другарят (съкращение употребявано като s-ro — sinjoro за господин). 1. Не се употребява „sian“, понеже в подчиненото изречение подлогът е променен; той е „смъртта“ и той определя притежателното местоимение на допълнението в изречението. 2. Това по-точно е: lia rido estis infekta — неговият смях беше заразителен. 3. По-ясно е: en la jaro 1905 (но не — 1905-a, както се чете понякога). 4. Изречение образувано само от причастие, което може да се образува още и така: „Kiam li estis veninta ... Parizon“ (или: al Parizo). Причастието трябва да има формата на наречие, защото то се отнася към цялото изречение (то не се отнася непосредствено към съществителното, както напр. в „skribanta knabo“ — пишешо момче, или няколко реда по-долу в „kamaradon vivantan“ — другар живеещ (= kiu vivis — който живееше). 5. Съкратена форма за „kien li povus iri“ — къде би могъл (той) да отиде. 6. Или: estis malkontenta — беше недоволен. 7. Окончанието за винителен падеж нека се прибавя само в края на есперантизирани имена (Mi ŝatas Ŝekspiron — аз ценя Шекспира); но да не се пише: Lenin-on! 8. Френският (оригиналният) начин на писане на този прочут вариететен театър е: „Folies Bergères“, което преведено означава: овчарски палавости. 9. Употребата на два последователни предлога прави възможно най-точното изразяване и показва гоямата гъвкавост на езика.

ПЪРВА БАЛКАНСКА ЕСПЕРАНТСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

На 26. VIII. 1946 год. заседава първата балканска есперантска конференция с участието на български, югославски и румънски съидейници. За целта в Асеновград дойдоха 8 югославски и 7 румънски делегати. Председател на конференцията бе избран **Никола Алексиев**. От българските съидейници като делегати на тази първа конференция взеха участие още проф. д-р Ст. Джуджев, Асен Григоров и Иван Сарафов, от югославските: Д-р Вук Йованович, Марко Деметрович, Нада Гропуцо, Йосип Вайдлих; от румънските: Йосиф Д. Петрин, Гизела Арабаджиу, Стефан Фремаат, Неделя Влад.

Конференцията, след като изказва радостта си, че се прави важна стъпка с нейното организиране, което ще има за последица засилване на есперантското движение в балканските страни, като установява демократизирането във вътрешния живот и в отношенията между трите страни, и изказва надеждата, че по-късно ще се постигне федерирането на есперантските им съюзи в Балканска Есперантска Федерация; след като изслуша докладите за състоянието на есперантските организации в България, Югославия и Румъния и след оживени разисквания около основния проблем — дали веднага да се основе Федерацията или само да се предприемат подготвителни работи за нейното основаване при по-благоприятни обстоятелства, РЕШИ:

Възприема с акламации идеята за Б. Е. Ф.; смята, че още не е напълно узряла почвата за нейното основаване главно поради недостатъчното укрепване на отделните есперантски организации, които се намират във възстановителен период след опустошенията, извършени от фашизма; смята, че сътрудничеството трябва да се изрази в превръщането на „Internacia Kulturo“ в общобалканско есперантско културно-обществено списание; образува редакционни комитети на „I. K.“ както следва: за Югославия — Марко Деметрович, Йоже Козлевчар, Д-р Иво Лапена; за Румъния — Ион Бунеску, Петре Фиру, Стефан Фремаат,

инж. Евгени Родан, Камил Пелиман, Йосиф Д. Петрин, Симеон Зал; за България — редакционният комитет на „I. K.“, който същевременно ще изпълнява обединяваща роля поради обстоятелството, че сега в България съществуват относително най-благоприятни условия за издаването на „I. K.“; създава Балкански Контактен Комитет (Бо Ко Ко) със следния състав: Марко Деметрович (Югославия), И. Бунеску, . Петрин, С. Зал (Румъния), Асен Григоров (България). Бо Ко Ко ще се грижи за практическата подготовка на необходимите условия за плодотворно всестранно сътрудничество между есперантските организации в Югославия, Румъния и България с крайна цел: основаване на Б. Е. Ф.; смята, че е непоследователно демократична идеологията и практическата деятелност на IEL, ЦЕА и др. (пасивно, неутрално отношение към фашизма и реакцията), но се надява, че това поведение ще бъде изменено, преди всичко, ако есперантските съюзи в останалите страни се солидаризират с нашето мнение и заработят за обединяването на силите на всички демократични есперантисти; установява с възмушение, че голямото мнозинство от есперантските списания остава безразлично към дейността на реакционно-фашистките елементи спрямо културата и напредъка на цялото човечество; изказва сърдечна благодарност към демократичните правителства на Югославия, Румъния и България заради тяхната истински прогресивна политика на балканско сътрудничество върху демократична основа. Това ще създаде благоприятни условия също така и за организирането на балканското есперантско движение; изказва надежда, че скоро ще се създадат благоприятни условия за присъединяването и на останалите балкански демократични есперантски организации към Балканския Контактен Комитет.

КАТАЛОГ на есперантска и друга литература се изпраща безплатно при поискване от книгоиздателство „БРАТСТВО“ — Севлиево.

КАК РАБОТЯТ ДРУГИТЕ

В списание „Laborista Esperantisto“ намираме следната дописка от Ц. Ц. М. Рийнстра—Тимерманс, секретарка на „Младите пионери“. „Нашите млади пионери в Лееуварден кореспондират задружно с французки деца—есперантисти в Сен-Бел, на Рона, гдето другарят А. Шазал, френски учител, бе поискал от нас кореспонденти за своите 6—9 годишни деца, на които той преподава есперанто само чрез говор.

Те още не могат да пишат на езика. Аз разисквах по тоя въпрос с учителките от училище № 17, където работи моят съпруг. Те се съгласиха да сътрудничат и сега в I, II и III клас децата пишат общо писма, които аз превеждам на есперанто.

Другарят Шазал, след получаването им, ги превежда на френски. Децата в Франция и тук в Холандия намират тази работа много интересна. По тоя начин ние пропагандираме есперанто между неесперантистите. Шазал пише във връзка с това:

„Аз се надявам, че тази система ще се разпространи по целия свят, че всички учители — есперантисти ще я употребят. Аз все повече и повече смятам, че ние успешно ще разпространяваме есперанто между неесперантистите, първо чрез кореспондиране. Това ще им покаже ползата от нашия помагален език. Аз също токущо употребих тази система между работници. Идеята намерих в българското списание „Internacia Kulturo“. В България това кореспондиране между неесперантистите-работници с чужден-

ци е твърде плодотворно. Така аз реших да го употребя между децата. От началото на октомври аз свързах моите деца с много страни. Вие разгласете работата в есперантските списания.“

От кореспонденцията става ясно въобще, че във Франция съществуват училища за момчета, други за момичета, с изключение на малките села. Училището на другаря Шазал е за момчета.

Общинският съвет в Будапеща е наименовал малка улица в VIII район „Есперанто“; тя е първата в Унгария.

*

С особена радост съобщаваме на българските есперантисти, че старият (вече 84-годишен) и заслужил деец в нашето движение Георги Орешков се радва още на добро здраве. Той живее сега в Копривщица, родния си град. Ние му отправяме молба да напише нещо из своите спомени за „Bulgara Esperantisto“ или „Internacia Kulturo“.

*

Едва сега научаваме, че старият и заслужил есперантски деец Христо Попов, от с. Долна Оряховица, след дълго боледуване е починал на 10. V. 1945. на 81 год. възраст в родното си село. Той е издал 3 учебника по есперанто, с живо слово е пропагандирал из цяла България международния език, още от първите години на появата му, издал е други десетина тома малки и големи книги, писал е в многобройни вестници и списания и до последните си дни. Оставил е много ръкописи и ценни материали неиздадени. Ние изказваме съболезнованията на българските есперантисти към неговите близки. Мир на праха му.

POLA ESPERANTISTO, № 2—3, юни — юли 1946. Адрес: Krakow, Rynek Gl. 34, ofic., III р. Pollando. Този бр. в 16 стр., редактиран изключително на есперанто, съдържа продължение от интересната статия на Jan Zawada за демократизирането на Полша, сведения за конгреса на полските есперантисти и други материали.

КУРС ПО ЕСПЕРАНТО

от Атанас Д. Атанасов

Девето издание

Практичен, нагледен, с разнообразно съдържание, подробна граматика към уроците и речник — есперантско-български и българо-есперантски. Отлично помагало за изучаване на международния език от самоуци и в курсове. Цена 100 лева. При колективна доставка за дружества и курсове — 20% отстъпка.

Доставя: Книгоиздателство „Братство“
Севлиево, пощ. чек. с-ка 2201

ЕСПЕРАНТСКИ КООПЕРАТИВНИ ВЕСТИ

В кооперацията постъпиха следните нови членове:

1. Методи Иванов — с. Железница, с 1000 лева дялов капитал.
2. Ганчо Вас. Ганчев — с. Осмар, с 2000 лв. дялов капитал.
3. Димо Дяков — София, с 3000 лева дялов капитал.
4. Стефан Трифонов — с. Ръжево Конаре, с 10,000 лева дялов капитал.
5. Христо Ив. Шишков — с. Стражица, с 2000 лв. дялов капитал.

За увеличаване на дяловия капитал се получиха: от Веска Сколуфанова 10,000 лв. в облигации и от Свилен Соколов — София — 1000 лв. в пари.

Съидейници, за да успяват есперантските курсове, не е достатъчна само вашата устна агитация. За да стане убеден есперантист и ревностен курсист, всеки трябва да прочете и притежава книгата „Училището, учител-

Съидейници, украсете гърдите си с есперантската петолъчка!

ЕСПЕРАНТСКИ ЗНАЧКИ

петолъчни зелени звезди на бяло поле от емайл, инкрустиран върху метал, цена 60 лв. За препоръка добавяйте 5 лв. При поръчка на 10 и повече значки се прави 20% отстъп. Предплатени поръчки отправяйте до Бълг. Есперантски Съюз, София, ул. Граф Игнатиев 2. Пощ. чек. сметка 1133.

ИЗЛЕЗЕ ОТ ПЕЧАТ

ЧИТАНКА

за висши курсове и самообразование от Иван Сарафов с предговор от проф. д-р Стоян Джуджев и ценни исторически и литературни материали на есперанто.

Издание на Българската Есперантска Кооперация, 232 стр. Цена на обикновено издание 250 лева броширана — 270 лева, подвързана — 350 лв.

Доставя Бълг. Еспер. Съюз, Граф Игнатиев 2, София.

На поръчки повече от 10 екземпл. 20% отстъпка.

ството и международният език“. Цена 40 лева.

Един от най-интересните въпроси днес е този за Триест. Набавете си „Adriatika Tempo“ от M. Krleja. Непременно я пратете и на вашите кореспонденти. Те ще останат много доволни. Побързайте, защото книгата е на изчерпване. Цена 30 лв.

Макар и още в период на изграждане, Кооперацията ще приключи годината със задоволителни резултати. Въпреки липсата на хартия, липсата на готови есперантски съчинения за издаване и още не добре организиран пласмент на книгите, Кооперацията ще покрие разходите си през текущата година и ще реализира една задоволителна чиста печалба.

Софийската областна стопанска камара е издала на името на Кооперацията нужното търговско разрешително за книгоиздателство и търговия с книжарски стоки на едро и дребно.

Кооперацията е направила постъпки и вече е приета за редовен член в Съюза на книжарите и книгоиздателите в България.

Умоляват се съидейниците, които имат готови за издаване ръкописи на есперанто и на български, да ги предложат на Кооперацията за преглед и евентуално отпечатване. В близко бъдеще кооперацията възнамерява да издаде учебници, пълни българо-есперантски и есперанто-български речници и др.

Английски кооперации и съюзи желаят да кореспондират с български такива.

Желаят да влезат в писмени връзки с български кооперации, на първо място потребителни, следните английски кооперации и гилди:

Luton Industrial Cooperative, Society Ltd, New Bedford Road, Luton, Anglio. (има 37.719 члена и 239.814 лири стерлинги капитал)

Съюзи на жените — кооператорки. Central Guild. Секретарка: s-ino Sexton 21, st. Mary's Road, Luton.

Marguerite Gild. Секретарка: s-ino Clarke, 31, Whitcroft Road, Luton.

Leagrave Guild. Секретарка: s-ino Plater, 48, Letchworth Road, Leagrave, Luton.

Dunstable Guild. Секретарка: s-ino Honick, 25, Bennetts Close, Meadway, Dunstable, Beds.

Младежки клуб (16-20 годишни младежи) ръководител: s-го Budds 158, Alexandra Avenue Luton. Пишете на есперанто или на английски.

bulgara esperantisto

ОРГАН НА БЪЛГАРСКИЯ ЕСПЕРАНТСКИ СЪЮЗ и на
БЪЛГАРСКАТА ЕСПЕРАНТСКА КООПЕРАЦИЯ

Полугодишен абонамент 60 лв. • Отделен брой 10 лв.
Редактира комитет • Отг. редактор ИВ. САРАФОВ
Адрес: ул. Граф Игнатиев 2, София • Пош. чек.
сметка 1133

Пловдив. По случай 29-та годишнина на Великата Октомврийска революция и откриване консулство на СССР в Пловдив, Есперантското дружество „Култура“ се представи чрез специална делегация и поднесе поздрав; освен това, то изпрати поздравително писмо до др. Молотов.

Открити са два курса: един в клуба на РП(к), I район, и друг в салона на турското читалище, пл. Ал. Стамболийски – Джумаята.

Ив. Георгиев

РАВНОСМЕТКА

ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО НА СМЕТКИТЕ НА БЪЛГАРСКАТА ЕСПЕРАНТСКА КООПЕРАЦИЯ
КЪМ 30 НОЕМВРИ 1946 ГОДИНА

А к т и в	
1. Каса	7.029
2. Б. з. к. банка	156.837
3. Пощенска чек. сметка № 9966	17.253
4. Български есперантски съюз	29.210
5. Ценни книжа	86.000
6. Стоки	387.465
8. Материали	45.090
9. Депозит Б. з. к. банка	274.000
10. Имоти	5.015
11. Словослагателно отделение съучастие с Бълг. есп. съюз	374.274
12. Учредителни разноси	30.278
13. Загуби и печалби	21.515
	<u>Всичко 1.433.966</u>

Секретар: Евстати Цифудов

П а с и в	
1. Дялов капитал	1.029.900
2. Резервен фонд	35.941
3. Срочни влогове	60.000
4. Безсрочни влогове	122.000
5. Издания	186.125
	<u>Всичко 1.433.966</u>

Председател: Иван Сарафов

НАСКОРО ИЗЛИЗА ОТ ПЕЧАТ

П Ъ Л Е Н

БЪЛГАРО-ЕСПЕРАНТСКИ РЕЧНИК

от Атанас Николов

По своя обем този речник ще бъде първото пълно, изчерпателно помагало от този род, нуждата от което българските есперантисти чувствуват отдавна. Речникът ще излезе към края на януари 1947 година и ще струва 350 лева.

За да дадем възможност на есперантистите да си го доставят на поевтина цена, отстъпваме го по 300 лв. на всички, които го предплатят, като изпратят сумата най-късно до края на м. януари и. г. на адрес:

Книгоиздателство „Братство“
Севлиево, пош. чек, с-ка 2201

КНИГИ ПОД ПЕЧАТ

Сложени са под печат следните книги: 1) Гео Милев — Септември; превелл Хр. Маринов — Хрима и Д. Сасонов с предговор от Ив. Сарафов върху живота и творчеството на Гео Милев. 2. Писма на загинали антифашисти от Г. Стоянов — Бигор. 3. Христо Смирненски — Избрани стихотворения и разкази — превели Атанас Лаков и Асен Григорьев.

Готови са и в недалечно бъдеще ще бъдат сложени под печат: 1. Книга за селото от Никола Алексиев и 2. Победа на демокрацията от Витали Юлзари.

Сливен. Открит е курс за изучаване на есперанто с 30 ученика.

с. Ръжево Конаре, Пловдивско. Есперантската група започна зимната си дейност. Всяка седмица се уреждат събрания. Скоро ще бъдат открити есперантски курсове.

Ст. Трифонов